

Boekbespreking

F. J. Mönks en A. M. P. Knoers: *Ontwikkelingspsychologie. Inleiding tot de verschillende deelgebieden*. 1975, 233 blz. ISBN 90.255.9833.1. Ing. f 32,50. Dekker & Van de Vegt. Nijmegen (besteladres: Van Gorcum, Assen).

Wij bezaten in het Nederlandse taalgebied verschillende boeken, die zich „ontwikkelingspsychologie” noemen. Om ons tot de meest recente te beperken b.v. de Genetische Psychologie van Kriekemans, waarvan het 1e deel in 1968 verscheen; vervolgens de Nederlandse bewerking van Stone en Church door Van Meerten, 1972 en eerder; later is dit boek door Homminga in de 8e druk aangevuld, 1976. Noch het ene noch het andere boek vindt vermelding. Wij betreuren dit o.a. omdat opzet en documentatie zeer uiteenlopen en discussie oproepen. De afstand tot antropologisch-pedagogisch denken is het kleinst bij Kriekemans, het grootst bij het onderhavige boek, maar is in geen van de drie aan de orde. De school van Thomae zien wij hier voortzetting vinden en de relatie met het pedagogische is derhalve wel aanwezig maar zeer weinig ontwikkeld. Het is niettemin verheugend, dat deze drie werken in de Nederlandse taal nu beschikbaar zijn. Des te bevreemdender is het, dat wij de twee voorgangers van recente aard nergens aantreffen in dit boek. Het ontbreken van pedagogische bibliografie is nog meer opvallend. Minder treft ons het feit, dat ook hier amper franstalige bibliografie voorkomt (op 9 bladzijden bibliografie staan in totaal 7 titels, waaronder één van Piaget). Er ontstaan nu – zoals wij dat uit de Amerikaanse literatuur massaal kennen – misverstanden. Zo wordt b.v. Piaget's *Jugement Moral*, dat van 1930 dateert, in 1954 geplaatst, omdat toen een Duitse vertaling van dit boek verscheen. Het voorwoord vestigt terecht de aandacht op de gevolgen van de mammoetwet voor de kennis van moderne talen, maar de konsekwenties worden niet voldoende gezien. Evenwel: dat is geen speciaal voor dit boek geldend bezwaar. Wel andere merkwaardigheden trekken onze aandacht. Als de auteurs b.v. een voorbeeld van het „endomorf” type moeten noemen, wordt Paus Johannes XXIII genoemd, „ektomorf” is Paus Pius XII, „mesomorf” blijkt John F. Kennedy. Dit is ongeveer even duidelijk voor vele jongeren als wanneer men Iwan de Derde, Bollnow en Simon Stevin genoemd had. Als men een volkomen onhoudbaar boek als Bloom's *Stability and Change* (p. 35) aanhaalt alsof het een autoriteit is, zal men de in 1967 en '68 gepubliceerde, uitvoerige en vernietigende kritiek er op moeten weerleggen. Wij stemmen geheel in met de kritiek op Chomsky en op de beperktheid van Dale's theorie, maar missen het zinsklankvorm-begrip van Reichling. Ook Roman Jakobson's *Lautentwicklung*, zijn *Schichtenbau*

des Sprachlautsystems kunnen wij in een taalontwikkelingsbeeld, ook na Karl Bühler niet missen.

Zou de schr. het echt menen, als hij zegt „Wij kunnen uit die gegevens zonder meer afleiden dat iemand b.v. bij zijn geboorte een I.Q. van 100 heeft”...? Ofwel, wij lezen, dat Piaget „enige kleine wijzigingen” heeft aangebracht in zijn theoretisch concept. Zijn die echter „klein” te noemen als Piaget eerst beweert, dat „alle mensen het stadium der formele operaties zouden bereiken tussen 11 en 14 jaar” maar dan deze leeftijdsgrenzen „uitbreidt tot de leeftijdsrange van 15 tot 20 jaar”? Of we lezen, „dat de vooral bij meisjes voorkomende nerveuze vermagering (*anorexia nervosa*) een gevolg is van psychische spanningen van allerlei aard”. Hier staat immers een macht van onderzoek en publikatie ten volle tegenover. De *anorexia nervosa* vindt dan geenszins zijn oorsprong – wel: zijn expressie – in „psychische spanningen” en: men weet bepaalde zaken nog geheel onvoldoende (b.v. de rol van hypothalamische-hypofysaire-thyrioidale functies in dit ziektebeeld). In een hoogst complexe problematiek vinden wij b.v. de standpunten van b.v. Hilde Bruch (Houston, Texas), die niet te ver van het in dit boek gestelde afliggen, tegenover dat van het Leidse research-team, het team van het Instituto Nacional de la Nutrición (Mexico), van de onderzoekers in de University of Iowa, van St. George's Hospital (Londen), enz. En haalt men er de „*anorexia nervosa*” eenmaal bij – m.i. dus het tegengestelde van wat een *juiste* naam geweest ware –, dan zal men ook op de puberteitsintree en m.n. de menarche dieper moeten ingaan dan door het aangeven van leeftijdsgemiddelden. Te gemakkelijk volgen de „leken” de artsen, die bij „latere” – en wanneer *is* dat? – intrede, zeggen: „Zie je nou wel!” En die verontruste ouders over het uitblijven der menarche meedelen, dat „'t vanzelf wel in orde komt”. Een vooruitziend oordeel dat men aan onzelveveer moet overlaten. Dat hier hormonale processen meespelen, is veelal onmiskenbaar. Dat deze constitutioneel veelzijdiger gerelateerd zijn dan alleen met „puberteitsintree” is al even onmiskenbaar. Men zie b.v. *Development and Regeneration in the nervous system* (Brit. Med. Bull. mei 1974) en *Brain development and thyroid deficiency* (ed. Querido en Swaab. North-Holland Publ. Co., Amst. 1975). Dit zijn niet alleen „metrische” kwesties maar antropologische die dus directe ontwikkelingsgevolgen tonen die psychologisch en pedagogisch van het allergrootste belang zijn.

Waar Kohlbergs theorieën over het ontstaan van geslachtsgebonden gedrag besproken worden, kan ik de eindconclusie van de auteurs waarderen: biologische factoren vormen de basis, sociale leerprocessen dragen veel bij, enz. Maar dan dient in een boek dat ontwikkelingspsychologisch ook de pedagogische vorming bevorderen moet, zeker de lichamelijke zelfbeleving uitvoerig besproken te worden, terwijl bij de „sociale”, „leer”-processen een reeks van zaken als b.v. de sociaal-kulturele levens-

stijlvorming aan de orde gesteld moet worden.

Dit boek vraagt dus voor de lezer die het wil inleiden een m.i. voortdurende, deskundige en kritische begeleiding. Onder de druk van de huidige universitaire rommel is dit moeilijk te verwezenlijken en wellicht zijn de auteurs zelf in allerlei opzichten onder gelijke omstandigheden tot sneller klaarkomen gedwongen geweest dan hun lief was.

M. J. Langeveld.

Mededelingen

Redactioneel

Het eerste nummer van de nieuwe jaargang is op een andere wijze tot stand gekomen dan de nummers van de voorafgaande 53 jaargangen. Door de veranderingen in de grafische industrie zijn ook wij genoodzaakt om van loodzetsel over te gaan op het langs fotografische weg vervaardigen van het tijdschrift. Het corrigeren van drukproeven gebeurt nu niet meer op de bok met de losse letters in de letterkasten, maar met de schaar. Het corrigeren van drukproeven blijft ook bij dit procédé echter een dure en tijdrovende zaak en wij willen auteurs daarom verzoeken hun manuscript nog eens grondig op stijl en vorm na te zien voor zij het naar de redactie sturen.

De uitgever is per 1 januari weer Wolters-Noordhoff i.p.v. Tjeenk Willink.

In het afgelopen jaar zijn er twee nieuwe leden in de redactie gekomen. Reeds een jaar geleden is melding gemaakt van de opvolging van prof. De Wit door prof. Van Meel per 1 januari '76. Per 1 oktober '76 heeft prof. Vervoort de plaats ingenomen van prof. Van Parreren. Prof. Van Parreren is gedurende 8 jaar actief geweest in de redactie. Vooral de laatste jaren is door zijn werk de lezer van Pedagogische Studiën geïnformeerd over ontwikkelingen in de onderwijspsychologie in de Sovjet-Unie. Met de benoeming van prof. Vervoort heeft de redactie de interdisciplinariteit van het tijdschrift ook naar de kant van de onderwijssociologie willen onderstrepen.

In de redactieraad zijn per 1 oktober benoemd prof. Eikeboom, dr. Rispen en prof. Sixma. Dr. Rispen is in de plaats gekomen van prof. Kok, die bedankt heeft daar hij zich de laatste tijd meer op de institutionele orthopedagogiek richt dan op de orthodidaktiek.

Het aantal aangeboden manuscripten is in 1976 iets lager geweest dan in 1975. Daartegenover staat dat het aantal boekbesprekingen aanmerkelijk is toegenomen. Het aantal abonnees vertoonde het afgelopen jaar opnieuw een stijging. De stijging van arbeids-, papier- en verzendkosten betreuren wij echter. Een verhoging van de abonnementsprijs is hierdoor niet te vermijden.

Onderwijssociologische conferentie

Onder auspiciën van de Stuurgroep Onderwijsociologie organiseert SISWO op donderdag, 17 en vrijdag 18, maart 1977 de derde onderwijsociologische conferentie in 'De

Blijde Werelt' te Lunteren, met als thema: Vrijheid van onderwijs.

Opzet:

1. Algemene inleidingen door prof. dr. Th. van Tijn, dr. M. A. J. M. Matthijssen en drs. J. F. Masuch
2. Discussie over verschillende aspecten van vrijheid van onderwijs in subgroepen n.a.v. een aantal schriftelijke deelbijdragen
3. Vrijheid van Onderwijs in de praktijk van de Amsterdamse Geert Grootteschool.

Inlichtingen en aanmelding bij het secretariaat: Stichting Interuniversitair Instituut voor Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek (SISWO), J. de Mulder, Oude Zijds Achterburgwal 128, Amsterdam, tel.: 020-240075.

Inhoud andere tijdschriften

Tijdschrift voor Orthopedagogiek

15e jaargang, november 1976, nr. 11

In memoriam Prof. Dr. W. E. Vliegenthart

Van de redactietafel

Het Z.M.O.K. in orthopedagogische zin, door S. J. Redmeijer

Town en gown, door Th. Tillemans

Een jaar werken met het Frostig programma in een speel-leerklas van een m.l.k. school, door B. de Wit en D. Lettinga

Boekbesprekingen

Berichten

Ontvangen boeken

Appel R., Hubers G. en Meijer G., *Socio-linguïstiek*, Het Spectrum, Utrecht, 1976, f 9,50

Hendriksson St., *Lesgeven in onze tijd*, (vertaling van: Att undervisa idag, 1973), Wolters-Noordhoff, Groningen, 1976, f 16,75

Hentig H. von, Strezekewicz W., Rieselbach L., Patrick J., Ackermann P., Ott E., Fackinger K., *Politieke Vorming, Visies en Methoden* (Serie: Onderwijs, Maatschappij en Politiek), Tjeenk Willink, Groningen, 1976, f 27,50

Kallen D. B. P., (Red.) *Wederkerend onderwijs* (Serie: Vormingswerk), Tjeenk Willink, Groningen, 1976, f 19,50

Leune J. M. G., *Onderwijsbeleid onder druk* (Serie: Onderwijskunde), Tjeenk Willink, Groningen, 1976, f 40,-

Ontvangen rapporten

Sluyter H. H., *Bibliografie van literatuur over audiovisuele media* (bijlage bij COVAM-nota 2), C.O.V.A.M., Hoevelaken, 1976, f 6,- (excl. portokosten)

Vereniging De Samenwerkende Landelijke Pedagogische Centra, *Current Contents*, derde kwartaal 1976, Afd. Documentatie en Informatie van de LPC, Amsterdam

GEU-exposities 1977

Informatie over uitgaven voor:

- kleuteronderwijs
- lager onderwijs
- algemeen voortgezet onderwijs
- beroepsonderwijs

door de Groep Educatieve Uitgeverijen

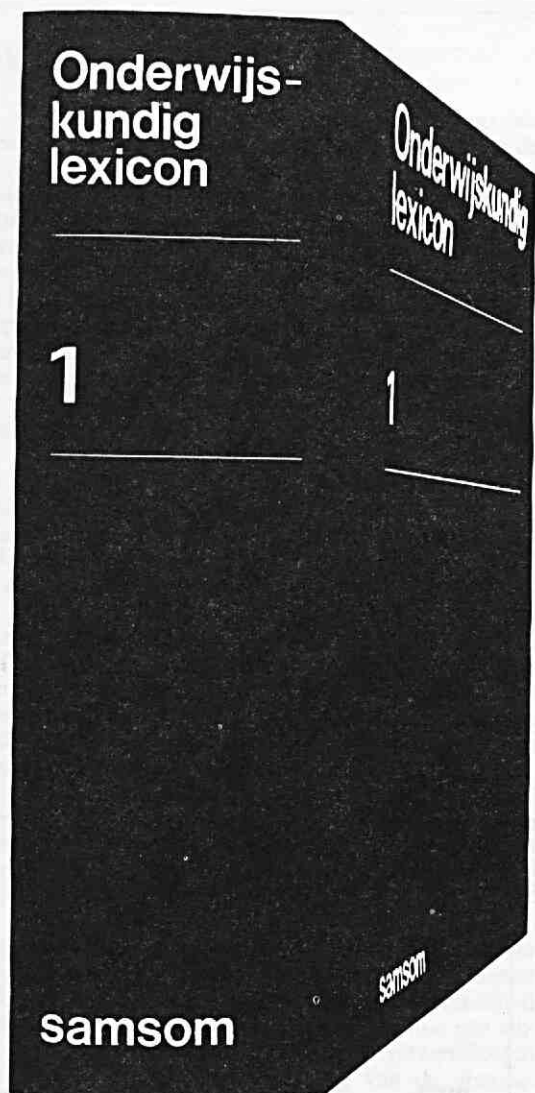
Rotterdam	19 en 20 januari	'De Doelen'
Groningen	26 en 27 januari	'Martinihal'
Arnhem	2 en 3 februari	'Muis Sacrum'
Beverwijk	9 en 10 februari	'De Nieuwe Slof'

Openingstijden: 14.00 tot 21.30 uur. Toegang gratis.

GEU-secretariaat:
Nieuwe Zijds
Voorburgwal 44,
Amsterdam,
telefoon (020)
22 27 79 / 25 70 39

LOSBLADIG ONDERWIJSKUNDIG LEXICON

onder redactie van dr. H. P. M. Creemers,
prof. dr. P. J. D. Drenth, prof. drs. D. B. P. Kallen,
dr. P. Span, prof. dr. R. Vandenberghe en
dr. F. J. W. Wielemans

Het eerste nederlandstalige naslagwerk waarin alle relevante aspecten van de onderwijskunde bijeen zijn gebracht: Psychologie van het leren, buitenschoolse vorming, onderwijsbegeleiding, curriculumontwikkeling, . . . dit onderwijskundig lexicon geeft u de mogelijkheid tot een snelle oriëntatie.

Als zodanig is dit nieuwe lexicon het ideale naslagwerk voor iedereen die kennis en vaardigheden moet (gaan) overbrengen en derhalve gebaat is bij een permanent overzicht van wat er op (zijn) onderwijskundig terrein gaande is.

De eerste aflevering verschijnt eind januari!

De eerste aflevering van Losbladig Onderwijskundig Lexicon (1 band, ca. 225 pagina's) gaat normaal f 45,— kosten.

Wie echter intekent voor 15 februari a.s. betaalt voor deze eerste aflevering slechts f 27,50.

De volgende afleveringen (ca. 3 per jaar) worden berekend tegen de geldende paginaprijs, die momenteel 18 cent bedraagt.

Telefonische bestellingen: (01720) 6 21 20
Ook verkrijgbaar via de boekhandel.

Hoofdingeling

- Psychologie van de ontwikkeling, het leren en het onderwijzen
- Scholingsgebieden
- Het didactisch handelen
- Curriculumontwikkeling
- Differentiatie en individualisering in het onderwijs
- Onderwijsmeetkunde
- Onderwijsmedia (technische aspecten)
- Onderwijsbegeleiding
- Schoolbeheer/bestuur
- Leren buiten de school
- Onderwijsvisies
- Onderwijsstelsels
- Buitengewoon onderwijs
- Onderwijsbeleid

SAMSOM

Samsom Uitgeverij, Wilhelminalaan 1, Alphen aan den Rijn
